

"He provocat refús, però per la utilitat del projecte"

Amadeu Fabregat (Torreblanca, 1948), director general de Ràdio Televisió Valenciana en funcions. Va assumir el càrrec a l'abril del 1988 amb el suport del PSPV-PSOE i AP, després de dirigir el centre territorial de TVE i Ràdiocadena-València. Set anys després repassa en exclusiva per a EL TEMPS la seua actuació al capdavant d'un canal televisiu sanejat i indicador de la inexistència del conflicte lingüístic.

Després de les eleccions del 1991 vostè es definia com "un supervivent de la legislatura anterior". Què és ara?

—Sóc una resta del naufragi.

—Se'n va o el tiren?

—Ni jo he dit que volia seguir ni m'ho han demanat, però crec que no correspon fer ni una cosa ni l'altra. És una qüestió estètica, de sensibilitat. No tinc la sensibilitat de la gent que ara mana a la Comunitat Valenciana.

—I l'estètica?

—Tampoc, encara que moltes males lletgies deien que Amadeu Fabregat hi seguiria perquè, és clar, no havia de seguir! Suppose que ara que veuran que no seguiré tampoc no diran res en un altre sentit. És la de sempre.

—Es cert que vostè havia avisat abans de les eleccions Zaplana que no pensava continuar?

—No fa falta avisar Zaplana, perquè ell no em demanaria continuar i jo no continuaria si m'ho demanara. És lògic. Jo no estic en la nova situació. Sóc una persona afí al PSPV, votant del PSPV de tota la vida. I em considere més afí al PSPV que abans. No em veig col·laborant amb la nova situació de cap manera. Em sent més solidari amb el PSPV que abans.

—També el partit ho és amb vostè: l'ha proposat com a membre del Consell Valencià de Cultura.

—Sí, ha estat un detall simpàtic. I li ho agraeixo moltíssim. A més, em fa molta il·lusió perquè és un organisme molt gòtic i això m'agrada.

—Diu que vostè fa sis mesos que ja se n'havia anat de Ràdio Televisió Valenciana.

—Fa més temps. Sempre m'he pres les faenes molt vitalment. Un se n'enamora i se'n desenamora. No crec en els amors eterns. No tenia l'emoció del principi i, amb els recursos econòmics congelats, tampoc no es pot fer massa. Jo no podia fer més amb aquests recursos.

—Fa molts anys que viu sota el cel protector de l'administració; li fa por la intempèrie?

—Hi ha una barreja de gust i disgust. Tenies la vida absolutament regulada i ara has de començar de nou. Tenies el teu cercle personal ací. Anímicament tenies un paraigua. També és veritat que anar-se'n té una part d'alliberament. Durant molts anys no has pogut dir sempre el que pensaves. He sacrificat opinions a la salut del projecte. Vaig escriure durant un temps

amb pseudònim —per estètica, no per amagar-me, perquè després dic que sóc jo— i això em proporcionava anímicament una distància, però vaig deixar de fer-ho perquè provocava problemes que podien afectar l'equilibri de l'empresa. Per a una persona com jo, estar amb la boca callada era una miqueta dur. Em vaig fer un vestit, me'l vaig creure, però també tenia ganes de llevar-me'l. Te'n vas i tens la sensació que t'han tornat a créixer les ales. Que pots tornar a volar.

—Com pensa reinserir-se?

—No isc de la presó.

—Professionalment.

—Supose que treballant en un altre lloc. Intentaré tornar a una faena en què no haja de posar tantes energies. No sé què faré. Afortunadament tinc pel mig el mes d'agost per a reflexionar.

—Torna a l'Olivetti Studio?

—Tornaria en tot cas al Toshiba. No he deixat d'escriure a casa, el que passa és que sóc una persona molt exigent i per a publicar tonteries ja hi ha els altres. No sé si tornaré a publicar algun llibre. Sóc massa maniàtic. Inclús massa pudorós. Una cosa és fer un article més o menys desvergonyit i una altra més íntima i més personal fer un llibre. La narrativa exigeix una sinceritat que potser no m'agrada posar de manifest. M'agrada més viure en el moment. I com diria Oscar Wilde, em fa por de no ser incomprès.

—Tenen format de novel·la els seus escrits?

—He escrit coses, però no tinc cap pretensió.

—Té la sensació que el gestor que duu dins ha guanyat la batalla a l'escriptor?

—Com a gestor he estat peculiar. No sé si creatiu, però sí peculiar. Sí que hi ha hagut una certa invasió d'un interior una miqueta més turbulent del que aparenta l'ordre exterior que he portat. Treballant sóc prou ordenat. He estat un gestor peculiar. I un punt creatiu, perquè he estat clavat molt a fons en la part creativa de la televisió, no solament en el control dels números. Inclús al si de la FORTA (Federació d'Organismes de Ràdio i Televisió Autònoma) vaig encetar una certa moda: que els directors generals no foren gestors en abstracte sinó que es preocuparen de temes més propis de la televisió. Quan hi vaig arribar els directors generals no parlaven mai de programes i ara, ben

altrament, també parlen dels seus programes.

—Però ha tingut aquest debat intern del gestor contra l'escriptor?

—No diria "contra l'escriptor", sinó contra una persona que sempre ha tingut inquietuds o manies creatives. Les neurosis i les paranoies que un porta dins seu que han influït. Segurament van influir en les picabaralles del principi, perquè de vegades no puc evitar ser o molt impulsiu o molt llançat. Sóc d'aquell tipus de persones que li fan una entrevista i a l'endemà, si poguera, la retiraria. Estic penedint-me d'aquesta. No m'agrada definir-me perquè no sóc una persona molt definida. Estic més en allò que es diu la lògica de *lo borrós*. El *lo*, per favor, mantin-me'l. Per cert, he vist algun *lo* a EL TEMPS.

—Només quan l'entrevistem a vostè. És una deferència.

—Amb mi només? El *lo* és esplèndid. Forma part del meu bagatge lingüístic de la infantesa. I qui perd el *lo* perd la identitat.

—Ha fet la televisió que li ha agradat, la que ha pogut o la que li han deixat fer?

—Aquestes preguntes se les fa el periodista que no li agrada la televisió i no la veu massa, com deu ser el teu cas. Des de dins, les coses són més normals. Tens un pressupost i l'has de complir. I has de triar entre complir el pressupost, per tal que no et posen verd els polítics en les Corts, en el consell d'administració o la comissió de control, o que et posen verd quatre columnistes que damunt no veuen la televisió i no els importa gens. I és preferible l'últim cas. M'ha preocupat la gent que veu la televisió, no els que opinen.

—Això no contesta la pregunta.

—No he fet el que he volgut: he fet el que he pogut en cada moment. Però no he tingut pressions de cap classe. I ací hi ha una diferència entre la cultura del partit socialista i la cultura dels partits de la dreta. Hi ha un grau de tolerància, que pot respondre a una certa anarquia, però que al final es transforma en tolerància. No he tingut mai cap pressió de cap classe. No és que no l'hauria consentida, és que no l'he tinguda. He fet el que he pogut en cada moment, i en cada moment he fet coses diferents. La televisió que deixo no és la del principi.

—Com definiria el seu model radiotelevisiu des d'aquesta posteritat?

—Els models són un tema per als teòrics. Al final el model és el pressupost. I aquesta és una televisió relativament modesta: la segona per baix en el rànquing de pressupostos.

—Per què quasi ningú sap qui és el director de Canal 9 TVV. El director general de l'ens ha fet massa ombra?

—No, això passa molt sovint. Els directors generals van a les comissions de control i al consell d'administració i ixen als diaris. I això

"El conflicte lingüístic, socialment, no existeix. Centenars de milers de persones reben emissions en un valencià normatiu, que no és el que utilitzen en la vida quotidiana, i això no ha provocat més enllà d'unes quantes telefonades de protesta absolutament teledirigides."

no diu res en contra de ningú. La gent ha estat ací al seu lloc, i si les coses han eixit bé és en boníssima part gràcies a l'equip que vaig portar de TVE, i a l'actitud extraordinàriament professional que després s'hi incorporà. Hi ha hagut dos elements perquè el projecte eixira bé: que els polítics m'han deixat treballar, tots els partits, i els professionals de la casa. Per damunt de les crítiques a un programa o a un altre, que és acceptable i ho entenc, és innegable que ací abans hi havia un solar i ara hi ha una empresa de 600 persones amb un canal de televisió que emet tots els dies. I amb uns comptes sanejats i correctes.

—Durant aquests anys al front de RTVV, ha acumulat més amics que enemics o viceversa?

—He fet més amics perquè he entrat en un context diferent. És un tipus de negoci que barreja economia i creació, i això et connecta amb molta gent.

—Però ha tingut un impacte negatiu entre les amistats de tota la vida?

—Les amistats de tota la vida estan molt acostumades a mi i no fan ni dalt ni baix.

—L'afer Joan Monleon, posem per cas.

—Les coses professionals internes no són per a comentar.

—Ha afectat la relació que mantenien?

—Supose. Les amistats són com els amors: s'acaben. I un dia revifen. Tinc una idea molt amorosa de les amistats, la qual cosa no vol dir que me'n vaig al llit amb tots els amics.

—Per què va destituir Rosa Solbes en la direcció de Canal 9-Ràdio?

—Aquesta ha estat una llarga batalla. I hi ha hagut, evidentment, baixes. Passa a tot arreu i no té més importància. I això no té res a veure amb la professionalitat de les persones destituïdes ni amb la de qui destitueix.

—Es una pura estadística en la trajectòria del projecte?

—He destituït o he cessat, no sé com es diu exactament, una dotzena llarga de persones. Hi ha conjuntures i equips. Són coses que passen en les millors famílies. M'hauria pogut passar a mi.

—Es cert el rumor que diu que, a vostè, la ràdio no li interessava?

—M'estàs fent una entrevista tòpica. Són tots els tòpics de fa uns anys. És clar, contestar els tòpics... Hi ha la gent corrent que veu la tele i sent la ràdio i una superestructura molt petita de l'opinió publicada que ha anat per lliure. Durant aquests anys, tret del principi, quan encara em molestava a contestar, no he dit una paraula ni he convocat mai una conferència de premsa per a contestar els equívocs. Els equívocs són creatius i contribueixen a una certa aurèola. Hi ha hagut uns tòpics de l'opinió publicada perquè hi ha gent que es pensa que no ha triomfat per culpa meua. O que eren amics meus i no els vaig col·locar perquè tampoc es

tractava d'això. Jo, amb la faena, sóc molt punt i a part de la vida normal. Com que sóc un esquizofrènic compensat, una cosa és Amadeu-treball i l'altra Amadeu-de nit a sa casa.

—*Hi ha hagut una llista negra com diuen els rumors i indiquen algunes absències notòries?*

—Si a mi demà el PP no em contracta no consideraré que estic en la llista negra. I si no em donen faena en la COPE, tampoc. Hi ha afinitats i no afinitats. Creus que hi ha algun gestor que col·loca gent que no li agrada? I després, hi ha molta gent que es pensava que era enemiga meua, potser perquè mai havia sopat amb mi, i que ha aparegut per ací a treballar perquè els ha contractat no sé qui. Obviament jo no controlava totes les contractacions de personal de la casa. El que dic és que en cada programa la gent ha treballat amb llibertat.

—*El PP posa molt d'èmfasi anunciant que potenciarà les premisses bàsiques de la llei de creació de RTVV, la indústria audiovisual i l'ús de la llengua.*

—N'estaré encantat.

—*Vostè ha deixat molt de marge perquè ho puguen fer?*

—Vaig fer un conveni amb l'Associació de Productors, que està en marxa. Enguany hem firmat dues pel·lícules. Alguna cosa més. Aquesta és una empresa modesta. I si vas al pressupost, molt modesta. És la tercera part de Televisió de Catalunya. I per tant, no es pot pretendre des de fora que actues amb una generositat que no pots aplicar-te en la gestió de dins. Però les xifres d'inversió en doblatge són alguns milers de milions.

—*Per què de sobte passen pel·lícules doblades? O per què s'ha tardat tant a doblar-ne?*

—Hi havia un procés de consolidació i un de complir objectius pressupostaris. Quan el canal està molt assentat i es poden complir els objectius pressupostaris —i he de dir que la Generalitat ha estat especialment austera amb aquesta casa—, arriba un moment en què et pots permetre altres objectius i perdre un poc d'audiència. En el nostre cas, posar pel·lícules doblades és quedar-te pràcticament a zero d'audiència. Ho fas quan tens altres vies per a defensar-te i no perjudica el resultat global del mes. També crec que vaig trobar la fórmula bona, perquè posant pel·lícules soltes pareixia que no n'hi havia cap. I el cicle de Marlon Brando ha servit perquè tots se n'assabentaren, encara que l'haja vist molt poca gent.

—*Com valora el propòsit del PP de cedir a*

—**Mentesca'm, diga'm que torna al nacionalisme.**

—**Vaig fer una autocrítica d'actuacions meues fa temps. Crec que l'han feta tots, només que jo la vaig escriure i els altres no. Tots hem rebaixat plantejaments. Tots. El que passa és que jo sóc més descarat i ho admet. Els altres no ho admeten i queden més purs.**

—**Què li ha passat al partit que el sustenta?**

—**Dir que em "sustenta" pot ser excessiu. Lerma ho ha fet molt bé. La gestió del Consell ha estat molt bona, sense escàndols ni problemes, però ha pagat les conseqüències d'un país que continua sent molt sucursalista. La prova que ho ha fet bé és que arriba el PP, en privat admet que les coses funcionen i no sap què fer per a marcar la diferència. Crec que ni Lerma ha perdut ni Zaplana ha guanyat.**

Antena 3 part de la gestió de Canal 9?

—No vull opinar sobre rumors publicats. Al marge d'això, crec que no s'ha de privatitzar res, perquè per a privatitzar has de demostrar que ix més barat el projecte i té més rendiment. Em sembla que és la quadratura del cercle. El que s'ha de fer és posar més diners en subvenció per tal que es puguen millorar més els objectius públics, i entre ells l'idioma, que és un tema important i que s'ha fet amb molta discreció i amb efectivitat. Hem fet un canal en un idioma absolutament normatiu, que segons la memòria del 1994 lliurada al consell és d'un 64% en valencià i la resta en castellà. Si consideres que hi ha hagut una mitjana de 800.000 espectadors diaris, vol dir que hi ha gent valencianoparlant i castellanoparlant que ha rebut emissions en un valencià absolutament correcte sense que es produïra cap aldarull.

I aquesta és una reflexió que s'ha de fer. El conflicte lingüístic, socialment, no existeix. Centenars de milers de persones reben emissions en un valencià normatiu, que no és el que ells utilitzen en la vida quotidiana, i això no ha provocat més enllà d'unes quantes telefonades de protesta absolutament teledirigides. El tema de l'idioma no crispa; el crispen algunes persones.

—*La televisió ha ajudat a descripar-lo?*

—No sé si ha *descripat*, però en tot cas no ha crispat. Sé que la meua actitud ha provocat el refús de molta gent, però ha estat útil per al projecte. La televisió és una espècie de batedora que ho tritura tot. L'únic important és fer-ho amb normalitat i amb mòduls professionals de televisió. Una militància oberta hauria provocat conflicte. Aquesta va ser la meua batalla del principi, evitar la militància oberta. Fent les coses amb normalitat em deixen un canal amb un nivell de valencià important, sense resposta social en contra. I ningú podrà dir que l'idioma que s'usa no és el correcte. Els polítics de la nova situació haurien de fer aquesta reflexió. No hi ha major aparador de l'idioma que la radiotelevisió. Si ací no hi ha hagut cap conflicte, vol dir que el conflicte no existeix o que jo sóc un geni. Inclús quan vam retransmetre els Premis Octubre, només vam rebre vint-i-cinc telefonades. Quan el nou conseller de Cultura diu "*vamos a eliminar elementos de crispación*", jo crec que l'"*elemento de crispación*" el posa ell dient-ho. Si es quedara callat quedaria més guapo i no passaria res.

Miquel Alberola